

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejemajo le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun štev. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Mir pred viharjem!

Strokovne organizacije se pečajo po navadi s strokovnimi in socialno-političnimi ter gospodarskimi vprašanji. Čisto politična vprašanja so pa vedno prepuščale zato ustanovljenim političnim organizacijam. Je pa eno vprašanje, ki se mu ne morejo izogniti, ne strokovne organizacije, ne kakršnekoli ustanove, niti posamezen državljani. To vprašanje je: Vojna ali mir? In to vprašanje postaja, v zamotanih svetovno-političnih razmerah vsak dan aktualnejše.

Družabni sestav Slovenije in njene ljudstva postaja z vsakim dnem bolj delavski. Celo najbolj zakrknjenim političnim frazeologom postaja jasno, da je treba družabne prilike Slovenije ocenjevati z merilom, usmerjenim s tega vidika. — Zato je tudi strokovnim organizacijam v Sloveniji, kot najkompaktnjšim predstavnicam delavstva in nameščenstva, še mnogo težje izogniti se vprašanju, ki odločujejo o zunanji politiki države, predvsem o onem življenjskem vprašanju smeri, ki naj vodi politiko miru ali politiko vojne.

Niso krive naše strokovne organizacije, kot najjačje in najvidnejše predstavnice slovenskega delavstva, če o razvoju zunanje politike naše države niso tako informirane, da bi z gotovostjo vedele, kako je usmerjena. Res je sicer, da se zunanje-politična vprašanja ne obešajo na veliki zvon, toda vemo tudi, da so velike države, imperiji, kakor je Anglija in Francija, vedno našle pot do svojega delavstva, tudi če je bilo v še tako strogi opoziciji, da so jih o zunanje-političnih vprašanjih, kolikor le mogoče izčrpno informirale. Vemo tudi, da iz tega vzroka, za dotične države, ni nastala nikoli nobena škoda.

Odkrito torej priznamo, da o zunanji-političnih namerah naše vlade nismo informirani, da smo navezani le na ugibanja in sklepanja po raznih dejstvih. Kljub temu stanju pa čutimo dolžnost povedati čustvovanje delavstva k temu vprašanju, ker upamo, da bodo odločilni činitelji smatrali, da smo napravili najvišjo državljansko dolžnost, kljub temu, da k temu nismo bili pozvani. Inteligentni čitatelji bodo pa tudi vedeli, da smo to zamogli storiti le v oblikah, ki so v današnjih razmerah možne.

Nedvomno je, da se bližamo v svetovni politiki velikim in usodnim odločitvam. Prodiranje Japoncev globoko v notranjost kitajske države postaja z vsakim dnem bolj usodno, zlasti za Anglijo, Ameriko in neposredno tudi za Rusijo in Francijo.

Zasedba Kitajske po japonskih četah ne pomeni za Anglijo in njeno gospodarstvo le izgubo ogromnega kitajskega trga, temveč jo postavlja v položaj, da bo že danes ali jutri mejila njena zakladnica Indija ne več na miroljubno Kitajsko, temveč na do zob oboroženo in nasršeno japonsko armado. Avstralija in ameriški varovanci Filipini so s tem dejstvom pomaknjeni z vsakim dnem bližje japonskim osvajalnim načrtom in ruska Sibirija vse do Bajkala je postala dolg iztegnjen jezik, ki ga je v velikem polkrogu obkolila mobilizirana japonska armada. V istem položaju se nahaja tudi francoska Indokina.

Dokler je izgledalo, da si bodo Japonci osvojili v nenapovedani vojni le nekaj severnih kitajskih provinc v notranji Mongoliji in si ustvarili s tem izhodno točko za obračun z Ru-

sijo, je angleška diplomacija dokaj mirno čakala, da bodo šli Rusi zase in za angleške interese po kostanj v ogenj. Toda vse izgleda, da Rusi zato nimajo nobene prave volje, bodisi, da so za vojno preslabo pripravljeni, bodisi, da nočejo posegati v to podjetje brez močnih zavezništov, kljub temu, da ne taje, da se čutijo po japonskem imperializmu do skrajnosti ogrožene.

Ko so pa Japonci zasedli Šangaj in prevzeli pobiranje tamkajšnjih carin, ki so tvorile dve tretjini kitajskega državnega dohodka in so bile zastavljene Angliji za razna njena posojila Kitajski in ko drve do skrajno-

Vsi znaki kažejo, da se je Angliji že posrečilo pridobiti Amerikance za skupno akcijo, kljub temu, da je v Ameriki mnogo ljudi, ki sanjajo o nevtralnosti Amerike. Amerika in njeni varovanci, Filipini, so preveč ogroženi od Japonske in preveliko je sorodstvo med Anglo-Saksi, da bi skupnih interesov ne branili skupno. In tako čitamo, kako se ogromna flota Anglije in Amerike sumljivo približava kitajsko-japonskim vodam. Vesti iz Rusije, razen one, ki vedo povedati, da je že od 1. decembra ustavljen ves civilni promet na transsibirski železnici, bi sicer ne kazale,

Vsi znaki kažejo, da se je Anglija odločila intervenirati v Kini. Boljše kot prikupljanje zaveznikov, kaže otipavanje japonskih zaveznikov od strani angleške diplomacije. Japonski naravni zaveznik bi bila os Rim-Berlin, s katerim ima sklenjen tudi takozvani protikomunistični pakt. Protikomunističen je le po imenu, v resnici je pa naperjen ofenzivno proti angleškim imperialnim interesom, defenzivno pa proti Rusiji. To angleška diplomacija dobro ve, za to poskuša, najprvo iztrgati iz te zveze najjačjega kombatanta, to je Nemčijo. Pot lorda Halifaxa v Berlin ne pomeni prav nič drugega, kakor poizvedeti, za kakšno ceno bi ostala Nemčija nevtralna v slučaju angleškega obračuna z Japonsko. Kaj je zvedel Halifax v Berlinu, ni mogoče reči, in tudi vidnih znamenj je premalo, da bi se moglo o tem kaj določenega sklepati. Toda Delbosova pot po prestolih Srednje Evrope kaže, da si išče Anglija tudi drugih potov, da prisili Nemčijo k nevtralnosti. Delbos je sicer francoski zunanji minister, toda njegova pot je v angleški koncepciji. Pogledati je treba le geografsko karto Evrope, pa bo vsakemu jasno, da Nemci Rusije niti ogrožati ne morejo, razen če jim zdrobe njihovega zaveznika Čehoslovaško ali pa, če bi jim Poljska dovolila vpad v Rusijo preko poljskega državnega ozemlja. In ker je Poljska tudi zaveznica Francije in vezana z njo z vojaškim paktom, zato je moral baš francoski zunanji minister poizvedeti, kaj bo storila Poljska, če bi Nemčija zahtevala prehod svoje armade čez njeno ozemlje.

Druge pot nemških armad v Rusijo bi lahko peljala preko Čehoslovaške in Romunije. Zato je Delbos gotovo povprašal v Varšavi, kaj bi napravila Poljska, če bi bila Čehoslovaška neizživljeno napadena in bi bila Francija po vojaški pogodbi s Čehoslovaško obvezana priti na pomoč. Baje so Delbosu v Varšavi rekli, da bi se v tem slučaju ravnali po francoskem vzgledu. Ta poizvedovanje Delbosa bi kazala, da ima angleška diplomacija v svojem konceptu vendarle rusko sodelovanje, ker tako skrbno pripravlja varovanje ruskega hrbita, za slučaj, če bi bila Rusija zaposlena na Daljnem vzhodu.

Z našega jugoslovanskega stališča bi bilo vse to previranje sicer zelo zanimivo, vendar bi nas pa direktno ne zadevalo, v kolikor ne stojimo s simpatijami na eni ali drugi strani. Same simpatije pa pri vprašanju vojne ali miru niso merodajne za tako važne in usodne odločitve. — Toda Delbos bo prišel na svojem potovanju tudi v Beograd in mogoče bo vprašal, če je naša pogodba s Čehoslovaško dovolj trdna. Po tej pogodbi smo tako mi kakor Romunija vezani priskočiti Čehoslovaški na pomoč, če bi bila ta s strani Madžarske ogrožena. Madžarska je pa, kakor znano, zaveznik Italije in ta je eden glavnih stebrov osi Rim-Berlin-Tokio.

Predsednik naše vlade, ki je obenem naš zunanji minister, se nahaja na posetu v Rimu. Njegov sprejem, kakor ga opisuje časopisje, je bil več ko veličasten. Balkanski polotok in Apeninski polotok se v resnici tako medsebojno spopolnjujeta v gospodarskih potrebah, da ne more biti eden lačen, če je drugi sit in drugi sit, če je prvi lačen. Toda v Rimu o nas Balkancih niso imeli nikoli dobrega mnenja. Če je naš zunanji minister

Vsem sodrugom in sodružicam, vsem našim bralcem in naročnikom naj bo Novo leto, leto skupnosti, enotnosti, organiziranosti, širjenja razredne zavesti po poti k lepši sedanjosti in bodočnosti delavca-trpina.

To naj bo pozdrav in voščilo k božičnim praznikom in začetku Novega leta, vsem ki stoje odločno v borbi za zmago delovnega ljudstva, demokracijo in bratstvo

od uredništva in uprave „Delavca“ in Strokovne komisije za Slovenijo.

sti oborožene japonske armade daleč naprej v osrčje Kitajske, je pa angleška diplomacija uvidela, da je stvar zanjo skrajno resna, da so njeni imperialni interesi na kocki in da bo treba nekaj storiti. Ta nekaj storiti pomeni postaviti se na pot prodiranja jočim Japoncem. Če tega nočejo Rusi storiti sami, je tembolj jasno, da tudi Angliji ne bodo hoteli, saj so oni v vsej zgodovini speljali stvar vedno tako, da so se, če je bilo le mogoče, drugi topli za njihove interese. Angliji iščejo zavezništvo in oni so dovolj modri, da jih bodo našli tam, kjer se po naravi stvari čutijo ogrožene od japonskega prodiranja.

da bodo v tej akciji sodelovali tudi Rusi. Toda baš dejstvo, da Rusi tako zagonečno molče, nam vsiljuje mnenje, da so se odločili za akcijo tedaj, ko bosta nastopili obe največji floti sveta in ko bodo Japonci daleč zabredli v notranjost Kine, da jih bo preko Zunanje Mongolije možno odrezati od izhodišča. Nismo v stanju natančno reči, koliko je med Anglijo in Rusijo skupni načrt dogovorjen, toda kdor upošteva lokavost Anglije v zunanji politiki in rusko prebrisnost, ta bo vedel, da se niti ena niti druga ne bo spustila v kak riziko, ne da si zagotovi izdatno pomoč drugega interesenta.

V mesecu januarju 1937 so volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov. Navodila so razvidna iz letakov ki jih je izdala Delav. zbornica.

Sodrug in sodružice, skrbite da bodo v vseh tovarnah in obratih postavljeni za kandidate razredno zavedni delavci na listah naših strokovnih organizacij.

Strokovna komisija za Slovenijo

doživel tak sijajen sprejem v središču države, ki se ponaša z dva tisoč letno kulturo in, ki je z zavojevanjem Abesinije ravnokar dovršila svoj imperijski sen, potem je gotovo, da imajo tamkajšnji državniki pred očmi še nekaj več, kakor same trgovsko-gospodarske interese.

Dr. Stojadinović je v prvi vrsti gospodarstvenik, ki gleda na politične probleme predvsem z gospodarskega stališča. Toda nikjer ni napisano, da bi tudi gospodarski politik ne vedel, da kri ni voda. Že marca meseca, ko je sklepal prijateljski pakt z Italijo, je bilo naglašeno v vseh komunikacijah, da naša stara zavezništva v nobenem pogledu niso s tem prijateljskim paktom prav nič prizadeta. Iz pozdravnih govorov, ki so bili te dni izgovorjeni v Rimu, je razvidno, da ta dejstva še dalje obstojajo in baš ta dejstva nas pomirjujejo, da vodi naš zunanji minister politiko, ki odgovarja čustvovanju vsega našega naroda,

zlasti pa še posebej delavstva, ki je z neverjetno toplimi simpatijami vezano na bratsko Čehoslovaško republiko in na ono veliko Francijo, ki je z velikimi žrtvami izvajala svobodo vesti človeštva in upoštevanje človeškega dostojanstva.

Naše delavstvo ne goji do italijanskega naroda nikakršne mrznje. Odoobraja tudi politiko medsebojnega gospodarskega udejstvovanja. Prepričani smo tudi, da ko bodo razmere omogočile medsebojno spoznanje med našim in italijanskim narodom, da bodo trgovske vezi med nami spolnile tudi prijateljska čustva. — Toliko bolj smo pa prepričani, da bo naš zunanji minister, ko bo sprejel zaveznika Delbosa, lahko mirno zardil, da Jugoslovani, ne Srbi, ne Hrvatje, ne Slovenci ne znamo zatajiti svojih čustev, saj bo po celi državi oril en sam klic: Živela Čehoslovaška! Živela Francija!

Obrov.

Proračun javnih Borz dela za leto 1938

(Sklepi seje centralnega odbora).

Na seji centralnega odbora dne 3. novembra v Sarajevu, je bilo predvidenih za vse borze dela v državi za leto 1938 Din 24.070.865.33 dohodkov. Za kritje v proračunu predvidenih dohodkov je vzeto 3 letno povprečje pobranih prispevkov za javne borze dela in sicer v letu 1934, 1935 in 1936, kar zneso dinarjev 21.258.007.72, procent za državno kontrolo, statistiko itd. dinarjev 482.110.71, 3 letno povprečje od pristojbine od objav din 705.866.90, dohodki po uredbi o zaposlitvi inozemskih državljanov v letu 1937 znašajo din 400.000, dotacija rezervnega fonda din 465.000, subvencija in drugi dohodki din 759.880, skupno je torej predviden dohodek v znesku din 24.070.865.33.

Izdatki so predvideni sledeče: samouprava in državna kontrola din 462.511.35, osebni izdatki dinarjev 5.415.365.50, materijalni izdatki din 2.096.200, rezervni krediti dinarjev 677.152.81, za podpore brezposelnim delavcem din 15.419.635.67.

Borza dela v Ljubljani ima predvidenih za leto 1938 v proračunu din 3.237.686.80, od tega odpade na podpore din 2.420.765.10, za posredovanje dela, osebne izdatke, materijalne in neprevide izdatke po dinarjev 806.921.70. Proračun ljubljanske borze dela je napram letu 1937 za din 138.053.— večji.

Od septembra meseca t. l. dalje se pobira za 100% višji prispevek. Ker pa se jemlje po obstoječih predpisih v proračun povprečje prispevkov zadnjih 3 let, bodo zvišani prispevki prišli v proračun do izraza šele v prihodnjih letih. Ker bodo v proračunu predvidena sredstva za podpore gotovo premajhna, zlasti radi tega, ker predvideva nova uredba, ki bo v bližnjih dneh objavljena, z junijem 1938 večje podpore in daljšo podporno dobo, je centralni odbor sklenil, da morejo javne borze dela iz sredstev povečanega prispevka izdajati tudi večje podpore, kakor so v proračunu za leto 1938 predvidene. Te podpore se lahko izdajajo v gotovini ali v naturalijah, kakor bude sklenil upravni odbor javnih borz dela. Predsedništvo borz dela bo izdalo za to potrebna navodila.

Dalje so bili na seji napravljene sledeči sklepi:

Pooblašča se Središnja uprava za posredovanje dela, da sme uporabiti za zimsko pomoč brezposelnim din 1.500.000 iz svojih sredstev in, da jih razdeli na področje posameznih borz dela, napram višini pobranih prispevkov v letu 1936. Posamezne borze dela porabijo te zneske skupno z drugimi ustanovami, ki so na tem vprašanju interesirane.

Ker je vprašanje domačih nezaposlenih in zaposlenih inozemskih delavcev v našem gospodarstvu v najtesnejši zvezi, smatra centralni odbor, da spada vprašanje zaposlenja inozemskih delavcev v delokrog borz dela. — Centralni odbor pooblašča predsedništvo, da radi rešitve tega

vprašanja povzame potrebne korake na merodajnem mestu.

Vsled velike podražitve kurjave apelira centralni odbor na mestne občine, da v sporazumu z ministrom prometa preskrbi za nezaposlene delavce brezplačni ali znižani dovoz kurjave.

Ker je stavbno vprašanje za delavce in nameščence izredno važno, zlasti če se ima v vidu, da za večino delavcev in nameščencev v večjih krajih, kakor manjših industrijskih centrih, ni rešeno na zadovoljiv način, smatra centralni odbor, da morajo država in občine posvetiti temu vprašanju posebno pozornost in da se za rešenje tega vprašanja prične s sistematično akcijo:

a) ustanovitvijo fonda s primernimi sredstvi za gradnjo delavskih stanovanj;

b) da se z zakonom omogoči razvoj stavbnega zadrugištva;

c) da se omogoči z zakonom v skupnih zgradbah etažno lastništvo.

Centralni odbor ugotavlja, da so javne borze dela vkljub temu, da se je zadnja leta gospodarska prosperiteta dvignila, v teh letih beležile veliko število nezaposlenih delavcev. Povečan prispevek za JBD bo sicer omogočil večje podpiranje nezaposlenih, vendar pa bodo tudi ta sredstva za preskrbo brezposelnih premajhna.

Ker dajejo prispevke za nezaposlenost samo delavci in poslodavci, smatra centralni odbor, da je moralna dolžnost vseh, da nudijo sredstva za podpiranje brezposelnih. Zato apelira centralni odbor na kraljevsko vladu, da v svojem rednem proračunu predvidi dotacijo za javne borze dela vsaj v takem iznosu kolikor skupno prispevajo delodajalci in delavci.

Centralni odbor ugotavlja, da se na borze dela in njene ustanove obračajo v vedno večji meri siromašni ljudje, ki nimajo z borzami dela ničesar skupnega, niti ne plačujejo za njo prispevkov. Dotok teh siromašnih je zlasti iz podeželja. Ker borze dela niso poklicane, da podpirajo siromašno kmečko prebivalstvo, apelira centralni odbor na merodajne:

1. Da se posveti posebna pozornost zaposlenju kmečkega prebivalstva, razvoju hišnih del itd.;

2. da se najdejo posebna sredstva in upostavijo ustanove, katere bi prevzele nase skrb za podpiranje tega prebivalstva.

Informirani smo, da se pripravljajo v ministrstvu nova uredba o borzah dela, posredovanju dela in podpiranju brezposelnih. Baje bo s 1. julijem 1938 povišana podporna doba za brezposelne od 6 na 26 tednov in da bo znašala podpora od Din 70 do 150 teden-sko. Čim bo ta nova uredba v veljavi, bomo delavsko javnost z njo temeljito seznanili.

L. J.

V vsako delavsko stanovanje naš delavski tisk!

STROKOVNI VESTNIK

RUDARJI

Pregled produkcije, zaposlenosti in mezd v rudarski plavžarski industriji v letih 1929—1936*

Rudarska produkcija v tonah:

Leto	premog	lignit	železna ruda	baker
1929	4.578.143	1.056.738	427.944	329.282
1930	4.179.593	1.098.559	431.118	493.452
1931	3.929.333	1.033.519	133.413	456.931
1932	3.536.385	1.115.115	26.636	278.713
1933	3.234.377	914.651	52.465	574.870
1934	3.367.154	926.298	178.503	662.015
1935	3.480.114	951.690	234.729	639.049
1936	3.507.725	968.207	450.859	609.490

Plavžarska produkcija:

Leto	svinec-cink	sir. železo	baker	svinec	cink
1929	112.809	30.885	20.675	9.472	6.290
1930	183.823	35.011	24.463	10.048	5.504
1931	371.156	37.735	24.351	7.931	4.508
1932	554.504	9.972	30.150	8.321	2.530
1933	685.762	30.737	40.318	6.337	3.462
1934	745.443	32.761	44.390	10.096	4.364
1935	742.417	21.792	39.000	8.947	5.355
1936	731.212	44.453	39.400	5.804	4.203

V letu 1936 je bilo zaposlenih 45.263 delavcev, kar je skoro toliko, kakor v letu 1929. V letu 1936 je bilo izvršenih vseh ših-tov 12.127.930, napram 13.370.479 v letu 1929. Vrednost delavskega zasluga je znašala v letu 1936 Din 391.517.000 proti Din 352.654.000 v letu 1935 in v letu 1929 pa Din 530.119.000.

Povprečna dnevna meza je znašala v letu 1935 in 31.40 in v letu 1936 pa Din 32.06 na storjeni ših-t.

Po glavnih bratovskih skladnicah

Glavna bratovska skladnica Beograd

Leto	Štev. zaposlenih	Izplačane mezde	Povpr. zaslužek na ših-t	Štev. ših-tov mesečno
1929	18.679	Din 129.932.515	Din 33.35	23.8
1930	21.195	Din 143.488.459	Din 33.80	24.2
1931	17.156	Din 166.743.770	Din 35.06	23.2
1932	15.884	Din 165.819.031	Din 31.89	22.5
1933	16.828	Din 157.637.220	Din 29.45	23.1
1934	19.436	Din 123.931.525	Din 28.91	23.6
1935	20.682	Din 141.716.341	Din 27.19	24.5
1936	22.585	Din 164.727.204	Din 28.34	23.5

Število zaposlenega delavstva se je dvignilo napram letu 1935 za 16%; število ših-tov za 11% in povprečni zaslužek se je dvignil za 4.2% napram letu 1935.

Glavna bratovska skladnica Ljubljana

Leto	Štev. zaposlenih	Izplačane mezde	Povpr. zaslužek na ših-t	Štev. ših-tov mesečno
1929	15.703	Din 186.924.618	Din 50.81	28.3
1930	14.283	Din 145.868.178	Din 50.17	25.0
1931	12.540	Din 123.728.453	Din 51.73	22.3
1932	11.028	Din 97.282.982	Din 49.59	21.2
1933	10.444	Din 73.689.553	Din 43.07	20.3
1934	10.530	Din 84.965.151	Din 45.55	22.5
1935	10.585	Din 77.138.132	Din 43.98	21.4
1936	10.896	Din 84.398.753	Din 45.25	22.7

Število zaposlenega delavstva se je dvignilo napram letu 1935 za 2.9%; število ših-tov za 13% in povprečni zaslužek se je dvignil za 2.9% napram letu 1935. Vendar, če pregledamo zgornje številke vidimo še silno razliko napram letu 1929.

Glavna bratovska skladnica Sarajevo

Leto	Štev. zaposlenih	Izplačane mezde	Povpr. zaslužek na ših-t	Štev. ših-tov mesečno
1929	10.712	Din 101.481.203	Din 41.52	21.5
1930	11.289	Din 110.710.140	Din 50.48	21.9
1931	11.071	Din 116.208.286	Din 41.46	21.9
1932	10.342	Din 116.249.421	Din 36.51	22.6
1933	10.014	Din 117.610.248	Din 36.70	23.1
1934	10.186	Din 88.196.820	Din 34.93	21.2
1935	10.711	Din 91.142.745	Din 34.53	21.8
1936	11.593	Din 104.641.940	Din 35.07	22.0

Število zaposlenega delavstva se je dvignilo napram letu 1935 za 13.2%; število ših-tov za 1.4% napram letu 1935.

Glavna bratovska skladnica Zagreb

Leto	Štev. zaposlenih	Izplačane mezde	Povpr. zaslužek na ših-t	Štev. ših-tov mesečno
1929	6.590	Din 47.075.646	Din 29.24	22.2
1930	6.355	Din 43.087.794	Din 27.85	24.0
1931	5.786	Din 44.807.346	Din 31.94	21.7
1932	5.345	Din 34.047.652	Din 27.26	19.6
1933	5.471	Din 30.002.294	Din 25.05	20.8
1934	5.890	Din 31.312.353	Din 25.90	18.5
1935	5.470	Din 29.885.817	Din 24.05	20.0
1936	5.918	Din 30.254.076	Din 24.89	22.14

Število zaposlenega delavstva se je dvignilo napram letu 1935 za 14%; število ših-tov za 1.8%; in povprečni zaslužek se je dvignil za 1.4% napram letu 1935.

Glavna bratovska skladnica Split

Leto	Štev. zaposlenih	Izplačane mezde	Povpr. zaslužek na ših-t	Štev. ših-tov mesečno
1929	1.279	Din 13.174.334	Din 31.55	31.7
1930	1.344	Din 12.941.898	Din 28.30	28.2
1931	1.067	Din 8.745.401	Din 28.64	26.6
1932	1.077	Din 8.089.630	Din 26.92	26.3
1933	1.229	Din 7.112.662	Din 25.55	22.1
1934	1.275	Din 7.924.531	Din 25.05	23.8
1935	1.763	Din 12.771.650	Din 27.39	23.1
1936	2.043	Din 13.440.676	Din 26.01	22.58

Število zaposlenega delavstva se je dvignilo napram letu 1935 za 10.9%; število ših-tov za 1.9%; in povprečni dnevni zaslužek je padel za 5% napram letu 1935.

Oživiljenje rudarske industrije na po-

dročju posameznih Glavnih bratovskih skladnic nam jasno kaže indeks povprečnega števila zaposlenih delavcev in števila izvršenih ših-tov, prikazan v stanju leta 1929 = 100.

I. Povprečno število zaposlenih — II. Število izvršenih ših-tov

Gl. B. S.	Gl. B. S.	Gl. B. S.	Gl. B. S.	Gl. B. S.	Gl. B. S.
Beograd	Ljubljana	Sarajevo	Zagreb	Split	Skupaj
I. 122	63	104	69	148	99.5
II. 117	51	107	75	124	93.0

Iz gornjih števil je razvidno, da je rudarska industrija v savski, a najbolj pa v dravski banovini prizadeta, radi česar se-

veda delavstvo največ trpi.

*) Po podatkih iz Rud. i Top. Vesnika.

Obsojamo

Rudarji, pazite na opis nezgode

Pri nekem večjem rudniku, ki ga še za enkrat ne imenujemo, se je zgodilo nekaj skrajno nesocialnega, kar je vse obsodbe vredno. V začetku meseca junija t. l. je pri delu zasulo nekega rudarja, ki dela pri dotičnem podjetju že 28 let. Poškodovano

mu je desno nogo tako, da še danes ni zdrava. Ko je prišel na zdravljenje v bolnico, je poslal k niemu obratovodja dotičnega rudnika odposlanca, da napravi opis nezgode. Ponesrečeni je ta opis podal. Ko je bil pa opozorjen, da je odposlanec zapisal v rubriko, kdo je nezgodo zakrivil, da delavec sam, ni hotel zapisnika podpisati. Nato se je še večkrat zahtevalo od njega, da podpiše.

Tega pa ni hotel vse dotle, dokler ni prišel zastopnik rudarske oblasti, v katerega navzočnosti se je potem napravil pravičen zapisnik.

Nato pa je dobil dotični ponesrečenec v mesecu novembru t. l. od svojega obratovodje dopis, s katerim se mu sporoča, da je radi njegovega obnašanja v času bolovanja za kaznen premeščen v drug obrat in v drugo stanovanje, ki je dve uri oddaljeno od sedanjega. V slučaju, da se temu ne bi pokoril, bo odpuščen brez odpovednega roka po službenem redu.

Torej delavec, ki dela 28 let nepretrgoma pri podjetju, mora radi tega, ker se je ponesrečil in se hotel ravnati po zakonu, je sedaj za kazen še v nevarnosti, da bo zato odpuščen in deložiran.

Mi si spričo tega dovoljujemo v ljudno vprašati tega, drugače nacionalno čutečega obratovodjo, kje je tukaj njegov socialni čut do delavca Slovenca — jugoslovanskega državljanca?

Zapisnik

sprejet ob priliki revizije blagajne Zveze rudarjev Jugoslavije, podružnice Rajhenburg, katere se je vršila v nedeljo, dne 24. oktobra 1937 ob 9. uri dopoldan v društvenem lokalu v navzočnosti sledečih odbornikov: Strman Franc, Vučelj Alojz, Dacar Ivan, Lokajner Ivan, Hrušovar Anton, katero je izvil blagajnik centrale Zveze rudarjev Jugoslavije iz Zagorja.

Pregled in revizija se je vršila na podlagi zahteve podružnice ZRJ. Rajhenburg vsled obrekovanja vodstva in da blagajniški posli niso v redu.

Po pregledu in primerjavi z obračuni za posamezne mesece se je ugotovilo, da so računi, kakor tudi oddane znamke na posamezne člane ter blagajniški posli v polnem redu, primerljani s potrdili in knjigami.

Senovo pri Rajhenburgu, dne 24. X. 1937.

A. Ule, t. č. blagajnik.

S. Furlan Ivan

Od naše podružnice ZRJ. Senovo-Rajhenburg smo prejeli tužno vest o tragični smrti sodruge Ivana Furlana, odbornika naše podružnice in načelnika II. skupine rudnika Senovo.

Vzrok njegove smrti je zopet nesrečni nož v roki, od alkohola podivjanega človeka. Kot na splošno čisto miren človek, se je nahajal v nedeljo, dne 5. t. m. z drugimi v neki gostilni. Ko je med gotovo skupino nastal preprič, je šel mirit, da prepreči pretep. Pri tej priliki se je pa že zgrudil smrtno zadet z nožem v srce in vrat. Pokojni zapušča ženo in 6 nepreskrbljenih otrok.

Strasno zločinsko je to dejanje. Nedolžna žrtev in 7 nesrečnih sirot nas vse skupaj obtožuje, zakaj ne izločimo strupa alkohola iz našega ljudstva in ga dvignemo na višjo stopnjo srčne kulture. Številne žrtve, ki padajo od pisanosti pobesnelih zver, nas pozivljajo, da rešimo ostale. Zato rudarji proč z alkoholom in še dalje proč z zverinstvom noža.

Težko prizadeti družini pa naj velja od vseh organiziranih rudarjev v ZRJ. najgloblje sožalje.

Prav se mu je zgodilo

V kočevskem rudniku se je od časa, ko se je tu ustanovila podružnica Zveze rudarjev Jugoslavije skušalo od gotovega gospodarstva deliti delavstvo med ljubljence in manjvredne. Med ljubljence so spadali pač tisti, kateri niso bili organizirani v razredni strokovni organizaciji. Med te je spadal tudi neki rudar, ki je bil nazvan tudi »reiser« in ki je služil kot tak tudi drugim za vzgled.

No, pred kratkim se mu je pa prišlo na sled, da si je tudi vozičke drugih rudarjev prilastil, kar je dalo povod za odpust iz službe. To je sedaj njegovo plačilo za trpljenje, ki ga je povzročal prej drugim.

LESNI DELAVCI

Prva mednarodna konferenca gozdnih in žagarskih delavcev

Dne 12. in 13. oktobra 1937 v Varšavi.

Gozdni in žagarski delavci so imeli svojo mednarodno zvezo. Nedavno pa se je spojila z zvezo stavbinskih in lesnih delavcev. Konferenca v Varšavi na Poljskem se je

vršila v okrilju skupne mednarodne centrale.

Na konferenci je bilo zastopanih več držav, ki v glavnem izvažajo les in štiri, ki ga uvažajo. Tako na eni strani Finska, Švedija, Norveška, Poljska, Čehoslovaška, Avstrija, Rumunija in Jugoslavija, na drugi strani pa Velika Britanija, Francija, Danska in Holandija.

V stroki je zaposlenih do šest milijonov ljudi, ki v splošnem vsi, primeroma z drugim delavstvom, potrebujejo izboljšanje svojih socialnih razmer. Konferenca je, to takoj lahko ugotovimo, brezhibno izvršila svojo nalogo, ker je postavila temelje za učinkovite mednarodne akcije, ki jih podpre strokovno gibanje gozdnih in žagarskih delavcev po vseh deželah.

Pomen konference nam prav dobro označuje dnevni red. Tam se niso obravnavala samo organizatorična in propagandna vprašanja, marveč problemi lesne stroke. Na dnevnem redu so bile točke: »Les v praprodukciji in svetovni trgovini«, »Kapital in delo v evropskem gozdu«, »Mezde in delovni pogoji gozdnih in žagarskih delavcev« ter »Gozdni in žagarski delavci pod fašizmom«.

Konferenco je tovoril (ker je bil predsednik skupne internacionale R. Copock zadržan) tajnik van Achterbergh, za predsednika je bil izvoljen član internacionale Nyström (Švedija). Jugoslovansko delavstvo je zastopal na konferenci Niko Bricej.

Med referati je bil prav zanimiv oni Avgusta Lindberga (Švedija). Opisal je razmere doma ter lesno politiko na Švedskem. V porabi lesa se je izvršila revolucija. Les so rabili prej za stavbo, pohištvo in kurivo. Napredek tehnike pa je uvedel porabo lesa skoraj do neverjetnosti. Rabi se za papir, v umetni tekstili in kemični industriji. — Grozi pa, da prične primanjkovati lesa, ker privatni kapital naravnost ropa gozdove. — Družba mora potrebno ukreniti v varstvo in negovanje gozdov, da ne usahnejo viri surovin, ki danes preživljajo toliko milijonov ljudi.

O socialno-političnih zahtevah so govorili štirje govorniki. Med njimi Emil Nyström.

Po referatih je bila sprejeta obsežna resolucija z naslednjimi zahtevami (v posnetku):

Gozd je postal zaradi industrijalizacije kulturnega sveta nepogrešljiv. Zato je naloga vsakega naroda, da gozdno rast pospešuje in neguje. Industrijalizacija napreduje in s tem potreba po tej surovini. V mnogih deželah imajo le za gozd gođen svet in je mnogo prebivalstva odvisnega od prosperitve gozdov. Tudi če bi ugnatili kje druge odprete vire lesa za daljšo dobo, je vendar socialno-gospodarsko važno negovanje že izrabljenih gozdov ter njihovo izrabo in nego urediti zakonito.

Prevzem gozdov v uporabo splošnosti bi bil za pametno gospodarstvo z gozdi najboljše jamstvo ali vsaj strogo državno nadzorstvo nad njimi.

Gozd seveda tudi za državo ne sme biti »molzna krava«. V nekaterih avtoritativnih režimih država že danes ne zaostaja v izkoriščanju za privatnim kapitalom. Toda država mora gozde varovati, jih pa tudi gojiti, da ostanejo hvaljeni viri dohodkov.

Pravo družabno vrednost dobi javno gospodarstvo ali gospodarska politika šele takrat, če ima ljudstvo v svoji celoti odločilen vpliv na državno oblast. Tudi z gozdom je tako. Bodočnost sicer ni odvisna le od gozdne politike, marveč tudi od porabe lesa in razvoja celotnega gospodarstva ter socialne politike. Država je torej dolžna izdajati navodila o porabi lesa in vodilno vplivati na razvoj z ustanavljanjem svetov za lesno gospodarstvo glede domače porabe in izvoza. Vse po načrtu. V nekaterih državah so že nekaj ukrepali o tem z delodajalci, ne da bi se ozirali na delavstvo, čeprav so delavci v produkcijskem procesu prav tako važni činitelji. Nezmisljelo, če se tudi v demokracijskih državah pri tem oblasti na delavce in njih organizacije ne ozirajo.

Negovanje gozdov je stvar svetovnega gospodarstva, ker mnoge dežele nimajo lesa. To je priznalo tudi Društvo narodov 1932, češ, da je dolžno organizirati preskrbo sveta s surovinami in razdeljevanjem surovin. V odboru za kmetijstvo, ki ga je ustanovilo 1936, naj se primerno upošteva tudi to delavstvo, ki prihaja iz kmetijskih krogov in je zaposleno sezonsko. Vsak socialnopolitični ukrep mednarodne organizacije dela pa je brezuspešen, če delavstvo nima prilike, da

nadzira izvajanje. Zato naj ta ustanova naroči državam članicam, da svobodnih strokovnih organizacij ne ovirajo, marveč jim priznavajo v gospodarskem življenju enako pravnost.

Konferenca je zahteve soglasno odobrila.

V razpravi o mezdah in delovnih pogojih je konferenca ugotovila, da je močna svobodna strokovna organizacija najboljše jamstvo za zadovoljno ureditev delovnih razmer. Prednost imajo, kjer so močne organizacije, kolektivne pogodbe, kjer teh ni mogoče uvesti, naj zakonodajalec uredi zakonito vsaj minimalne mezde. Važna je tudi zahteva po izravnavanju mezd z drugim delavstvom in stabilizaciji zaposlitve.

Pomemben je sklep mednarodnega urada dela glede preprečevanja nezgod pri dobavi in obdelavi lesa. Urad izdeluje v ta namen konvencijo. Konferenca zahteva obenem temeljito oblastveno nadzorstvo glede obratne varnosti po strokovnjakih iz delavskih vrst.

Nadaljnji sklepi se tičejo stanovanjskih razmer lesnih in žagarskih delavcev, kakor tudi zahteve, da se naj to delavstvo pritegne v socialno zavarovanje za bolezni, nezgode, nezaposlenost in starost.

Avstrijski zastopnik »ilegalne« skupine lesnih delavcev je opisal žalostni položaj tega delavstva v fašistični deželi delavskega brezpravja. Konferenca je poudarila svojo solidarnost z delavstvom v diktatorskih deželah. Poljski delegat je slikal žalostne razmere delavstva na Poljskem.

Zastopnik mednarodnega urada dela (Staal) je razmotril sklepe konference ter navedel, v katerih točkah je praktično mogoče sodelovanje z mednarodnim uradom dela.

Po referatu van Achterbergha o razmerah v strokovni organizaciji gozdnih in žagarskih delavcev je bila sprejeta resolucija, ki poziva druge strokovne centrale, da podpro organiziranje te stroke kakor tudi nje stremenje za odpravo gospodarskih, socialnih in političnih težkoč.

S tem je bil glavni del konference zaključen. Sledili so še tovariški govori navdušenja nad uspehom konference.

Za udeležence je bila prirejena posebna razstava iz življenja teh delavcev. Po konferenci so udeleženci napravili zlet v Hainovko, zadnji pragozd v Evropi, kjer je v državnem gospodarstvu zaposlenih nad tisoč delavcev, in je produkcija lesa (do 200.000 kub. m na leto) razmeroma moderno urejena. Udeleženci so si ogledali še druge zanimivosti.

To je bila prva mednarodna konferenca gozdnih in žagarskih delavcev, katerih organizacija že danes šteje okoli tisoč članov.

Izvedba sprejetih sklepov sicer ne bo lahka. Sodelovati morajo vse zveze, ki so bile v Varšavi zastopane. Zanimanje za zahteve se je že doslej kazalo po vseh deželah, kar dokazuje, kako silno je potrebno mednarodno sodelovanje. Gozdni in žagarski delavci stopajo s tem v korak boja z ostalim delavstvom.

Podružnica Zveze lesnih delavcev in sorodnih strok Jugoslavije v Duplici je sklenila, da se bo vršila širša seja dne 18. decembra 1937 ob 6. uri zvečer v restavraciji »Duplica« z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika podružnice.
2. Poročilo centralnega tajnika.
3. Razgovor radi volitev obratnih zapupnikov.
4. Slučajnosti.

Vabijo se vsi odborniki-ce, da se seje vsakdo udeleži točno ob določeni uri.

Dalje se je sklenilo, da naj vsak član(ica) naroči znak, ki ga je izdala naša Unija in ki je za vsa država enak za vse lesno delavstvo. Znaki so lični ter stane komad Din 3.—. Vsak član(ica) naj si ta znak kupi, da ga tudi vidno nosi ter s tem pokaže enotnost organizacije lesnega delavstva pred javnostjo.

Odbor.

Zadnje čase se opaža v tovarni Remec & Co. na Duplici, na se vodstvo prizadeva počasi uničiti našo strokovno organizacijo s pomočjo tovarniške organizacije JSZ. Nismo ljubosumni, vendar se vidi da se vsako mesecje, ki jo stavi JSZ, s strani vodstva tovarne ugodno reši. Naše zapupnike se nikoli ne pozove, kadar tovarniški zapupniki gredo intervenirati, saj skoro vsak večer stoji v pisarni glavni zapupnik. Če pa se obvesti naše zapupnike in to je redko, se jima niti ne pove, zakaj se gre. Nočemo tu na-

padati JSZ, ampak le vprašamo jih ali je to skupno sodelovanje, katero je bilo že ne-štetokrat sklenjeno na skupnih sejah in sestankih? Le kadar se gre za kako resno vprašanje, takrat šele povabijo naše zapupnike, drugače pa nam skačejo v hrbet. Ali je tako delo skupno in pravilno?

Vodstvo pa opozarjamo, da naša organizacija in celokupno tovarniško delavstvo z JSZ ne stoji na nobeni taki podlagi, da bi se smatralo prizadeto potom tistega časopisnega izreka, kateri je na razglasni deski.

Delavstvo ne želi pogina tovarni, ker je ono preveč doprineslo žrtve, ravno nasprotno želi, da tovarna obratuje čimbolje, ker je to koristno tudi za delavstvo.

To smo napisali radi tega, ker se gotovi ljudje izražajo, da je dotično obvestilo namenjeno rdeči strokovni organizaciji.

Zato opozarjamo vsakogar v naprej, da naša strokovna organizacija ni komunistična, ni ruska, ampak prava socialistična organizacija lesnega delavstva v Jugoslaviji. Ona bo znala braniti svoj ugled pred vsemi in vsakomur. Nastopila bo proti klevetnikom z vsemi sredstvi v obrambo našega delovanja in za prestiž naše organizacije.

Vsem sodrugom in sodružicam pa kliče: Strmimo se v močno strokovno organizacijo, zaupajmo si med seboj, ker le potem organizirane sile si bomo ustvarili boljše delovne pogoje. Že dolgo čakamo na obljube vodstva, sedaj pa hočemo dejanje. Naj ne bo socialnost samo v besedah, temveč v dejanjih, ker bomo drugače primorani kaj več napisati v obrambo izkoriščanega delavstva. Le naprej, brez bojazni! Odrešenje delavstva izpod kapitalističnega jarma je delo delavcev samih!

Poznavalec tovarne.

STAVBINCI

Stavbinci v Budimpešti vodijo borbo za 8-urnik

Skoro istočasno ko so stavbni delavci v Budimpešti predložili ministrstvu za trgovino in industrijo nad 10.000 lastnoročnih podpisov z zahtevo, da se uvede zakoniti 8-urni delavnik v gradbeni stroki, so podjetniška združenja predložila vladi zahtevo, da se z zakonsko odredbo zabrani delavske stavke in ukine svoboda govora.

Ni znano, kakšno stališče je vlada zavzela do te zahteve podjetnikov. Znano pa je, da je minister za trgovino in industrijo izjavil delegaciji, ki mu je predložila podpise, da ne verjame v možnost takega zakona in da sploh dvomi, da bi bili res dali te podpise delavci sami.

Na takšno cinično izjavo ministra je dalo stavbinsko delavstvo odličan odgovor. Na zaupniškem posvetu dne 15. septembra t. l. je bila sklenjena 24 urna protestna stavka, katere je povsem uspeša. V sami Budimpešti je drugi dan, dne 16. septembra t. l. stopilo v stavko 15.000 stavbincev, v provinci pa preko 20.000.

Po 24 urah se je delavstvo kompaktno vrnilo na delo. S takšno odločnostjo in solidarnostjo gradbenega delavstva bodo morali madžarski podjetniki in tudi oblastni krogi računati.

Nekaj dni pred stavko je prišel na neko stavbo sodrug Egri Šandor, funkcionar stavbinske organizacije, z namenom, da obvesti delavstvo o položaju. Ko je razgovarjal z delavci, se je približal podjetnik, ki je, znajoč o čem se s. Šandor razgovarja z delavci, poklical stražnika. Ta je s. Šandorja aretirjal, češ da je »hujskač« in ga odvedel na stražnico.

Delavstvo, videvši, da je s. Šandor aretiran in odpeljan na policijo in to vsled podjetnikove denunciacije, je pri tej priliki ustavilo delo. Izjavilo je, da ne prime niti eden delavec preje za delo, da bo s. Šandor prost.

Na podlagi te sodružne in odločne geste delavstva je bil s. Šandor drugi dan izpuščen na svobodo. Delavstvo je prišlo za delo, ponosno na svojo organizirano moč.

Krasen primer delavske enotnosti in vreden posnemanja.

Stavbni delavci odgovarjajo na odgovor delodajalcev »Slovenskem Narodu« od 4. decembra t. l. v zvezi z delavskim zborsovanjem dne 28. novembra t. l. v Delavski zbornici.

V omenjeni števil. S. L. čitamo: Delodajalci uvidevajo, da delavstvo živi v slabih socialnih razmerah in store vse za izboljšanje njegovega socialnega položaja. Prav to

Plačani dopusti v francoskem delovnem pravu

Z zakonom od 20. junija 1936 so bile sprejete določbe o plačanih dopustih kot dodatek k že obstoječemu zakonu o delu.

Zakon o plačanih dopustih je obvezen za vse delavce, nameščence in vavence zaposlene v industriji, trgovini ali svobodnih poklicih, kakor tudi v družbah na zadrugi podlagi. Pod ta zakon spadajo tudi družabniki in vavenci zaposleni v obrtnih delavnicah.

Osebe zaposlene v zgoraj naštetih panogah so upravičene po enoletni neprekinjeni zaposlitvi do najmanj petnajst dnevnega letnega plačanega dopusta. Dopust mora biti tako urejen, da zapopade najmanj dvanajst delovnih dni. Po okrožnici ministrstva za delo z dne 24. julija 1936 je določbo o petnajst dnevnem dopustu razumeti tako, da bo običajno vseboval dva tedna in sicer dvanajst delovnih dni ter tri dni tedenskega počitka (običajno nedelje) na začetku, v sredi in na koncu dopustne dobe. Ako nastopi doba dopustov v podjetju že po šestih mesecih zaposlitve, so delavci, nameščenci, družabniki ali vavenci upravi-

čeni do plačanega neprekinjenega tedenskega dopusta, ki vsebuje šest delovnih dni in eden ali dva dneva tedenskega počitka, kar je odvisno od tega ali začne dopust z delaprostim dnevom ali ne. Delovni dan po tem zakonu je vsak oni dan, ki je v normalnih prilikah posvečen delu. Zato ne spadajo sem dnevi tedenskega počitka kakor tudi ne dnevi, ki so delaprosti vsled pomanjkanja dela in drugih začasnih vzrokov.

Po dekretu z dne 11. avgusta 1936 je treba smatrati kot običajno dobo dopustov čas, ki je določen s kolektivno pogodbo za vso stroko ali za posamezno podjetje, v pomanjkanju le-te pa čas, ki je v dotični stroki in kraju v navadi. Ako pa ni niti kolektivne pogodbe niti tozadevnih običajev, odreja to dobo službodavec po zašiljanju službodavcem ali njihovih zapupnikov. Tako določeni čas mora vsebovati najmanj tri sledeče si mesece, upoštevajoč predvsem dobo, ki je določena za počitnice v javnih ljudskih šolah. Eventuelne izjeme sme dopustiti minister za delo v onih strokah, v katerih narekujejo potrebe proizvodnje drugačno ureditev dobe dopustov.

Redna doba dopustov mora biti sporočena v vseh primerih službodavcem najmanj dva meseca pred začetkom. Dan nastopa dopustov s strani posameznih upra-

vičencev pa mora biti objavljen le-tem in v obratu najmanj štirinajst dni popreje. Službodavec mora razdeliti dopuste po zašiljanju službodavcem ali njihovih zapupnikov, ozirajoč se na rodbinske prilike upravičencev in dobo njihove zaposlitve v obratu.

Ako je bil upravičenec zaposlen v podjetju več kakor šest mesecev pred začetkom redne dopustne dobe, ima pravico do enotedenskega dopusta. Ako pa mu med redno dopustno dobo poteče še ostalih šest mesecev zaposlitve, je upravičen do nadaljnega tedna plačanega dopusta. V slučaju, da ne nastopi dopusta pred potekom enoletne dobe zaposlitve ima seveda pravico do petnajst dnevnega plačanega dopusta. Če ne more doseči enoletne zaposlitve pred zaključkom dobe dopustov, ima pravico le do tedenskega plačanega dopusta, seveda v kolikor je izpolnil predpogoje glede šestmesečne neprekinjene zaposlitve.

V dobo zaposlitve za doseg prave do plačanega dopusta se šteje vse čas, ko je službodavnik v službenem razmerju napram službodavcu, t. j. tudi če se službena pogodba ne izvršuje, le da je še v veljavi. Enako se štejejo tudi dnevi dopusta, bolezni, prekinitve dela v primeru poroda, orožnih vaj, stavk in dovoljenih izostankov, ako

službodavnik ni vršil v tem času druge plačane službe.

V primeru odpovedi službene pogodbe s strani službodavca pred potekom šestmesečne zaposlitvene dobe in brez težjega prekrška s strani službodavca, je le-ta upravičen do odškodnine. Ta odškodnina znaša plačo oz. mezdo za dneve dopusta, do katerega bi bil službodavnik upravičen, če bi ostal v službi do začetka dobe dopustov, odštevši delovne dni od razveze službenega razmerja do redne dobe dopustov. Razveza službenega razmerja v dobi dopustov upravičuje službodavnika do odškodnine za vse dni dopusta, ki bi jih bil lahko izbral z ozirom na dotedanjo svojo zaposlitve.

Vsi upravičenci po tem zakonu prejemajo med dopustom mezdo oz. plačo, ki bi jo bili zaslužili v istem času, seveda v kolikor so plačani od ure, tedensko ali mesečno. Ako pa so plačani v akordu ali na kak drug način, prejmejo povprečno odmeno, ki so jo zaslužili v enakotrajajoči dobi v letu pred dopustom. Pri določanju odškodnine je treba upoštevati tudi rodbinske doklade ter postranske naturalne in denarne koristi.

(Dalje prihodnjič.)

svojo trditev o »uvidevnosti težkega položaja delavstva« pa zanika zadnji stavek v članku ki pravi: »Če se delodajalci upirajo zvišanju mezd, je to treba pripisovati temu, ker upoštevajo stvarno sedanje gospodarske razmere.«

Težko delavci razumemo to logiko. — Resnično uvidevati kako delavec danes težko živi, vse storiti za izboljšanje življenjskega položaja delavstva in obenem upirati se povišanju mezd ali celo zahtevati občutno znižanje mezd v času ko je življenje postalo za 25 do 30 odst. dražje kot pred dobrim letom?

Sicer pa bomo imeli na pogajanjih za novo kolektivno pogodbo v stavbni stroki priliko uveriti se, da li je naš dvom v pripravljenost gg. delodajalcev prispevati k izboljšanju delavskega položaja upravičen ali ne.

Čitamo dalje: »Delodajalci ugotavljajo, da so se mezde v stavbni stroki po letošnjem stavbenem gibanju zvišale celo nad dinar na uro ter so še višje kot leta 1935.«

Kje neki so se mezde zvišale? V lanskem sporazumu je bila najnižja mesečna postavka pri novih delih za zidarje 5,75 v Ljubljani, v letošnji pogodbi pa 5,50 Din. Če primerjamo to z l. 1935. in upoštevamo porast cen življenjskim potrebščinam od lanskega leta sem, je jasno kot na dlani, da so sedanje mezde nižje od takratnih. Pri tem je treba še poudariti, da so bile mezde v l. 1935. vsaj za 40 odst. prenizke, t. j. izpod eksistenčnega minimuma.

Če imajo delodajalci v mislih mezde na deželi, kjer bi se morale po kolektivni pogodbi res nekaj dvigniti, jim moramo povedati to le: zelo na majhen prostor bi šli oni podjetniki, ki so v resnici plačevali predpisane mezde.

Končno je treba še eno postaviti na pravilno mesto. To je tkzv. bolniški teden. Delodajalci pravijo v omenjenem članku, da je to kršitev kolektivne pogodbe, če se delavec po prestopu bolnišnice vrne na delo, a ne predloži v 14 dneh potrdila o bolovanju. — Pravi, da je v interesu delodajalca, da čimprej poravnava svoje obveznosti. Resnici na ljubo moramo reči, da premočni delodajalci to obveznost absolutno zanikajo. Zakaj pa dajejo neka podjetja v Ljubljani delavcem neke listke v podpis, kjer stoji tiskano, da podjetje ne priznava teh obveznosti? In če delavec ne podpisuje...?

Da. Nekatera podjetja priznavajo te obveznosti in se jih točno drže. Tem vse naše priznanje. A poznamo podjetja, ki delavca takoj odslovi, čim predloži potrdilo o bolovanju, odn. ga odpovedo na 14 dni. Ali je potem čudno, če delavec raje kot da bi zlezel na cesto, počaka, dokler je v delu in pride s potrdilom na dan potem, ko je itak odpuščen?

Zato ni to nikaka kršitev pogodbe od strani delavcev, pač pa je od strani takšnih podjetij kršitev zadevnih soc. varstvenih zakonov.

»Slavija« in Stavbna družba

Iz gornjih števil je razvidno, da je Dolgo, dolgo časa je čakalo nezaposleno delavstvo v Ljubljani na razne licitacije, v nadi, da bo vsaj del velike armade brezposelnih dobil delo.

Pri zadnji licitaciji palače banke »Slavije« je zgradbo dobilo podjetje Stavbna družba, ki je nam gradbenim delavcem prav dobro znana, tako iz Ljubljane, kot tudi iz Kočevja, kjer gradi ceste.

Toda delavstvo je taktiko te družbe po prizadevanju svoje razredne organizacije SGRJ, sprevidelo. Tako si je očuvalo z letošnjo kolektivno pogodbo priborjeno angleško soboto. Delavstvo pri tej družbi striktno zahteva upoštevanje in izvrševanje določil kolektivne pogodbe, tako glede mezd, kakor tudi vseh socialno - zaščitnih zakonov.

Med delavstvom zaposlenim pri podjetju na gradnji hotela »Slon« se širijo govorice, češ, da bo podjetje, ko spravi to stavbo pod streho, vse od kraja odpustilo ter da bo na gradnji banke »Slavije« zaposlilo povsem nove delavce.

S tem se hoče podjetje otresti delavcev, ki sledijo klicu svoje razredne organizacije in ki striktno zahtevajo upoštevanje kolektivne pogodbe v pravilnem prepričanju, da je le v tem in v složnosti gradbenih delavcev zagotovljen uspeh bodoče kolektivne pogodbe za l. 1938.

Ali podjetje misli, da bo s tem, če zaposli nove delavce, odpravilo organizacijo in delavske zaupnike, upoštevanje kolektivne pogodbe in soc. zašč. zakonov?

Mi brezposelni gradbeni delavci pa že v naprej zagotavljamo: — Ne!

Mi smo in ostanemo, čeprav smo brezposelni, vedno v obrambi svojih pravic, v borbi za izboljšanje svojega ekonomskega položaja in v boju za boljšo bodočnost gradbenih delavcev. Naj vas ne moti naše idejno prepričanje, mi se danes ne bomo več prepirali o rdečih in belih, kajti mi smo si enotni v borbi za eno: kruh!

Brezposelni gradb. delavec A. H.

Stavbinci v Kranju

Tukajšnja stavbena podjetja z malimi izjemami, razen Bidovca, upoštevajo kolektivno pogodbo. Imenovana trdka pa ne samo, da ne plačuje po tarifi, temveč odtrgava še od onega borgega zasluzka, ki znaša za pomožne delavce Din 2,75—3,—, za zidarje pa od Din 3,75—5,— na uro, kar po 10, 20 ur na štirinajsturno izplačilo, ne plača nikakih nadur. Razen tega vlada tak priganjaški sistem, da je delavčeva delovna sposobnost do zadnje možnosti izrabljena. Pričenja se delo tudi en četrt ure pred časom, in se potegne čez uro itd. Ko so betonirali v tovarni »Semperit« plošče,

je bilo še pozno ponoči slišati tuljenje priganjačev, dasiravno so delavci vršili več kot svojo dolžnost, meda samo zato, da je še bolj v strahu trepetala uboga gmajna za oni košček kruha. Pred kratkim je bilo odano neko delo v akordu za tako nizko ceno, da niti preizkušeni Bidovčevi garači niso mogli izhajati in so rajši delo zapustili... In delavci, se bo marsikateri so-drug vprašal, kaj so ukrenili proti tem neznošnim razmeram? So si izvolili obratne zaupnike, so se organizirali, so vsaj poizkusili izboljšati si svoj položaj? Kaj se! Za to so vendar prebrihtni! Organizacija je po njihovem mnenju samo zato tu, da sijajno vzdržuje odbor in funkcionarje. No, upamo, da jih bo krščanski g. Bidovec počasi že spravil k pameti, ker če čakajo pomoči od koga drugega kot od lastne organizacije sile in svojih sotrpinov, se prokleto motijo in marsikaj bodo še lahko na skrivaj in po tihem (ker se na glas ne upajo terjati svojih pravic) preklinjali svojo žalostno usodo in mislili na svojega ljubeznivega do bližnjega polnega, socialno čutečega g. Bidovca.

Omenimo naj še, da tudi vsa tesarstva podjetja našega okrožja plačujejo pod vsako kritiko. Dogodi se večkrat, da imajo boljši pomožni delavci boljšo plačo od tesarških pomočnikov. Naravno ni nihče organiziran, dasiravno se jih je mnogokrat poskušalo spraviti v vrste drugih zavednih delavcev stavbne stroke. Kdaj bo mera polna? Pomnite izkoriščani sodrugi, da je samo v vaši razredni strokovni organizaciji, v vaši Zvezi gradbenih delavcev rešitev iz žalostnega položaja!

Gradbenim delavcem

Sezona v gradbeni stroki se končuje, povečini boste odšli na deželo, da prebijete zimsko sezono, katera je za gradbenega delavca najhujša doba preživljanja, katera ga mesece in mesece meče v najhujšo bedo.

Kljub temu, da mora gradbeni delavec v zimski sezoni prenašati vse mogoče muke, ne sme izgubiti zveze s svojo strokovno organizacijo.

Kako bi se držale zveze z organizacijo?

V krajih, kjer ste oddaljeni od podružnic svojih strokovnih organizacij, naj si so-drugi izberejo enega sodruga, kateri bi imel stalno zvezo z organizacijo.

Dolžnost in naloga teh sodrugov bi bila sledeča: organiziranje članskih sestankov, predavanja, preskrba lokala, določiti dan, čas in kraj, kje bi se sestanki vršili; stalno obveščati organizacijo o vseh potrebah gradbenih delavcev na deželi.

Gradbeni delavci! Sledite tem navodilom. Potom stalnih zvez z organizacijo bo tudi naš boj za izboljšanje našega ekonomskega položaja uspešnejši.

STROJNIKI

Zveza strojnikov in kurjačev, sekcija v Ljubljani bo sklicala svoj redni 10. občni zbor in sicer se bo vršil v januarju ali pa v začetku meseca februarja 1938. — Ker bomo obhajali ob tej priliki 10-letnico svojega obstoja, nameravamo prirediti na preu-večer kongresa prijateljski sestanek za naše člane, na katerega bomo povabili tudi srbske in hrvatske kolege. — Vse člane opozarjamo, da nam eventuelne predloge o spremembi pravil in o bodočem delu itd. pošljete najkasneje do 10. januarja 1938. Te predloge bo zveza potrebovala za sestavo dnevnega reda občnega zbora.

Ker naj bo ta občni zbor manifestacija našega gibanja, prosimo vse člane, da se na ta občni zbor pripravijo in ko bo sklican, ga tudi sigurno udeležijo, čeprav so nekateri člani precej oddaljeni od Ljubljane. Ko se bodo člani odločili za udeležbo, naj to prijavijo, da vemo preskrbeti prenočišče.

MONOPOLCI

Nestalnim delavcem pri monopolu se ne vstejejo nestalna leta, tako je razsodil državni svet na pritožbo S. Frece-ta, kateri se je pritožil v imenu vseh bivših »sezonskih delavcev«.

Del razsodbe, kateri utemeljuje neugodno rešitev se glasi:

Pri presodbi tega spora je državni svet ugotovil, da je tožba neumestna iz sledečih razlogov:

V svoji tožbi tožilec navaja, da se razpis M. br. 3520 od 23. marca 1936 leta, ker ni izdan od strani ministrstva financ, ne more smatrati za pravomočno avtentično interpretacijo predpisov o prevedbi nestalnih monopolskih delavcev v stalne. Med tem ta njegova trditev ni umestna vsled tega, ker je zgoraj navedeni razpis izdala Uprava drž. monopolov v smislu § 45 Pravilnika o delu v monopolskih ustanovah št. 29988-35, s katerim je bila pooblaščen, da predpiše potrebna navodila za uvedbo v življenje istega in v izvršenje.

Pozivanje tožilca, da se razpis M. br. 3520 od 23. marca 1936 leta nanj ne nanaša, ker je nestalni, a ne sezonski, ravno tako ni pravilno, ker nestalni pred prevedbo sezonski, niso po prevedbi dobili nikakih pravic po novem pravilniku br. 29988-35. To se jasno vidi iz št. 2. § 45. Pravilnika, po katerem so samo bivši »privremeni« zadržali svoje pravice, to je pravico do priznanja službenih let. Sezonski delavci pa po starem pravilniku o delu Kom. br. 918-226 take pravice niso imeli, ker je isti imel razliko med »sezonskim« in »privremenim« delavcem. Med tem, ko so se sprejemali v delo »sezonski« neki določen čas za izvršenje določenih del, so se »privremeni« sprejemali za nedoločen čas in so vršili ista dela kot stalni delavci. »Privremenim« je lahko postal samo oni »sezonski«, kateri je gotovo daljšo dobo delal v monopolski ustanovi in se odlikoval pri delu.

Ta razlika v položaju bivših »sezonskih« in »privremenih« delavcev se še jasneje vidi iz § 16. »Pravilnika o delavskih kategorijah in plačah« K. br. 411-28, kateri se glasi: Paragraf 3 in 4 Pravilnika veljajo tudi za sezonsko delavstvo, a dnevno plačo odredjuje starešina fabrike napram tržni ceni (minimalni mezdi sedaj, op. pisca) delavstva po načelnem odobrenju Uprave drž. monopolov.

Iz tega izhaja, da se § 6 Pravilnika o plačah, s katerim je odredjena delavstvu stopnja plače napram letom njihove službe, ne nanaša na tožilca, ker on kot bivši sezonski, a do prevedbe v stalnega nestalni, nima pravice da se okorišča s tem paragrafom ter se mu z ozirom na to ne morejo šteti leta v službeno dobo.

Dne 27. novembra 1937 se je ogasila deputacija Saveza monopolcev pri Upravi drž. monopolov ter zahtevala z ozirom na povišanje cen, povišanje naših plač ter mu pri tej priliki oporekla, da se monopolno delavstvo pri znižanju plač vedno šteje zraven, pri povišanju plač se pa niti ne omenja. Zatorej se zahteva povišanje plač vsaj v tolikšni meri, kot so se zvišale cene.

Ob tej priliki se je sklical sestanek delavstva 9. decembra 1937, na katerem se je sestavilo in odposlalo resolucijo, v kateri se zahteva takojšnje izdanie novega Pravilnika v plačah, ali pa vsaj 25% zvišanje plač vsemu delavstvu, ne samo nekaterim, da bi se zopet delali prepri!

Kolikor moči — toliko pravic!

Ob tej priliki se je pokazalo in lahko vidijo oni delavci, kateri so zahtevali skupno delovanje obeh organizacij, da »zelena« organizacija nima namena delovati v skupnih akcijah. Na omenbo s. Camernika naj bi obe organizaciji sklicali sestanek vsega delavstva, na katerem se je zahtevalo povišanje plač z ozirom na povišanje cen in pa upoštevanje naš delavcev tudi pri povišanju plač, ne pa samo takrat, kadar plače znižajo, je predsednik »zelenih« odklonil z motivacijo, da so že sami napravili korake na merodajnem mestu.

Toliko v vednost, ker se vprašuje delavstvo, zakaj ni bilo skupnega sestanka.

KOVINARJI

Podružnica SMRJ. v Mostah je priredila krasno uspešno predavanje in sicer o §§ 219, 220 in 230 obrtnega zakona in naloge organizacij z ozirom na obstoječe socialno zavarovanje.

Predsednik podružnice s. Krušec je otvoril sestanek in je v svojem kratkem uvodnem govoru obrazložil navzočim namen in pomen današnjega predavanja. Povdaril je potrebo po predavanjih, ki naj članstvo seznanijo z vsemi obstoječimi socialnimi zakoni ter jih tako usposobijo za borbo za ohranitev svojih, po zakonu zajamčenih pravic. Nato je povzel besedo referent po prvi točki dnevnega reda s. Tome, ki je razložil pomen označenih paragrafov v obrtnem zakonu. Apeliral je na vse navzoče, naj se strnejo okoli Strojne komisije, ki se bori za obrambo zajamčenih pravic in je v to svrhu sklicala tudi shode, na katerih so delavci pokazali solidarnost v obrambi ogroženih pravic.

Nato je povzel besedo drugi referent s. Šovljanski, ki je govoril sledeče: Delojemalske organizacije so potom svojih zborno pričele ofenzivo proti navedenim paragrafom obrtnega zakona, kakor delavske zakonodaje sploh, in zahtevajo revizijo. Seveda mora revizija biti taka, da bo odgovarjala zahtevam industrijskih zborno in njih članov.

Čeravno obstojajo predpisi o odpiranju in zapiranju obratov, se ti predpisi stalno in neukazovano kršijo in se dogaja, da pomnoženo osebo dela tudi po 10 ur dnevno brez vsakega naplačila. Da, uvedli so celo delo ob nedeljah dopoldne, kar je težka kršitev obstoječih zakonskih predpisov. Težka gospodarska kriza, na katero se delodajalci še vedno sklicujejo, je nekoliko ublažena, t. j., da je konjunktura dela boljša.

MLADINSKI VESTNIK

Zakaj mladina strada?

Sigurno je mnogo in različnih odgovorov na to vprašanje. Eni bodo iskali vzroke pri mladini sami, drugi bodo zopet dolžili državo, tretji družabni red itd. Res je, da je mladina v marsičem sama kriva, tudi ne moremo zanikati, da ne pada krivda na državo in družabni red.

Da se mladino zapostavlja in izkorišča je znano. Saj se tolikokrat čuje, da mladi niso tega ali onega zmožni, da niso zanesljivi i. dr. Toda vse to ne drži. Kajti mi imamo toliko brezposelnih intelektualcev, ki so sigurno zmožni tega, kar zmore kak upokojen uradnik, in le nastavlja upokoje. Kar se tiče nezanesljivosti, pa so zopet temu krivi drugi, namreč tisti, ki mladino zapostavljajo in izkoriščajo.

Vsled tega je potrebno (predvsem dvoje): 1. Da mi, mladina, skušamo z raznimi akcijami odpraviti zapostavljanje in izkoriščanje ter da delamo za enotnost mladine. Kajti vsi smo že lahko edini v tem, da nam je treba dela, zaposlitve, ki bo omogočala pošteno življenje. Vsi hočemo kruh, delo, mir in svobodo. Mi vsi, zahtevamo, da se nam z zakonom zagotovi delo, in to pošteno plačano delo. Nočemo delati za miloščino ali za »trinkgeld«, ampak zahtevamo to, kar zaslužimo. Dalje zahtevamo tudi dostop do kulturnega in političnega življenja.

2. Da oblastva z raznimi odredbami in zakoni zagotove mladini delo in da se ne

Statistika pa dokazuje, da so mezde vsak dan nižje in da so ponekod danes celo manjše, kot so bile v najtežji krizi.

To so vzroki, ki nam ukazujejo, da postavljamo zahtevo po 40urnem tedniku, da bi se na ta način zmanjšalo število brezposelnih in da bi se kupna moč širokih delovnih plasti ljudstva dvignila.

Ravno sedaj smo mi kovinarji poklicani, da strnjeno kot en mož stopimo na čelo masovnega gibanja in borbe za obrambo svojih pravic in izvedbo naših upravičenih zahtev. Edini in najbolj učinkovit odgovor na to najnovejšo ofenzivo kapitala je ta, da se strnemo okoli naših razrednih strokovnih organizacij, pozabimo na osebne in druge prepire in vsi mi kovinarji enotno in združeno z ostalim proletarijatom dvignemo svoj glas proti nakanam kapitalizma. Naša parola je: Vsi v organizacije, ker v njih samih je rešitev.

Za sodrugom Šovljanskim je povzel besedo še s. Galof, glavni zaupnik tovarne Saturnus, ki je obravnaval lokalna vprašanja iz tovarne in podružničnega območja.

Kovinarske organizacije se dramijo. Rane, ki so jih zadali neodgovorneži, se celijo, ker delavstvo prehaja preko njih na aktualna in važna dnevna vprašanja!

Kovinarji le tako napre! Avantgarda ne sme kloniti. V enotnosti in udarnosti je moč.

M. S.

Žrtvi dela

V torek, dne 23. novembra 1937 je preminul naš dolgoletni član Franc Oman iz Strazišča pri Kranju v starosti 56 let. Bolehal je na želodec že poldrugega leta. Po letu še ni dobival hrane, zato mu je SDSJ podružnica v Kranju nakazala kako majhno podporo.

Pokojni je bil sin revnih staršev, ki so opravljali svojo domačo obrt. Izdelovali so sita. Tudi pokojni Franc se je izučil te obrti. Ko pa je vojna ta obrt nazadovala in ni donosala toliko, da bi mogel preživljati svojo družino, je opustil to obrt in dobil delo v Majdičevem mlinu. Takoj ko je stopil v službo, se je organiziral pri živilskih delavcih, pri katerih je bil predsednik njegov tast Jože Brenk.

Franc pa tudi tukaj ni imel sreče. Po nekaj letih je mlin nehal obratovati in je bil zopet na cesti brez dela.

Kmalu pa je dobil zaposlitev v gumi tovarni, kjer je delal 17 let do svoje smrti. Tudi tukaj je stopil takoj v organizacijo kemičnih delavcev in je plačeval prispevke do svoje smrti. On ni pozabil svoje dolžnosti do organizacije, nikdar ga ni manjkalo na sestankih ali predavanjih.

Tudi njegov sin in hčerka, ko sta dobila zaposlitev v tekstilnih tovarnah, sta takoj pristopila v našo organizacijo, toda ta nesrečni štrajk je ta dva mlada sodruga odvil od organizacije. Upamo pa, da tudi ona ne bosta ostala več dolgo brez organizacije, kakor tudi drugi trije ne, ko bodo dobili zaposlitev.

Kako je bil pokojni Oman priljubljen pri delavstvu, je pričal pogreb, katerega se je delavstvo tako polnoštevilno udeležilo, da ga spremlja več tisoč počitku.

Pokojni Oman nam bodi za vzgled, vsem kateri si danes služimo kruh z rokami.

Sodrug Franc bodi pozdravljen od sodrugov in sodružic, ostal boš vedno med nami v duhu.

Njegovi družini pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Kerč Franc.

Ljubljanski velesjem bo imel v l. 1938. dve prireditvi, ki jim bo pokrovitelj Nj. Vel. kralj Peter II. Spomladenski velesjem bo od 4. do 13. junija. Razstavljale bodo vse važne panoge industrije in obrta, priključena pa mu bo posebna razstava cest. Jesenski velesjem pa bo od 1. do 12. septembra. Obsegal bo več posebnih razstav iz področja gospodarstva in kulture.

bo gledalo od koga in kaka priporočila kdo ima. Mnogokrat se tudi čita po časopisih: »Sprejme se samo iz boljše družine« ali »Upokojenci imajo prednost« itd. Ali ni to škandal? Ali mar niso vse družine enako vredne? Vsi člani vsake družine imajo pravico do dela. Na upokojence pa naj gleda država, da bodo dobivali toliko pokojnine, da bodo lahko shajali in da ne bodo odjemali kruh drugim.

Bt. Maribor.

SILVESTROVANJE

priredi tudi letos Strokovna komisija za Slovenijo v veliki dvorani Delavske zbornice!

Vabimo sodruge in sodružice, da se pridejo malo razvedriti in da počakamo Novo leto, katero želimo, da bi bilo leto iskrene konsolidacije našega pokreta, na drugi strani pa, da bi se tudi socialne prilike naših sodrugov izboljšale.

Pričakujemo polnoštevilne udeležbe! Začetek ob 20. uri.

Odbor.